

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' כי-תשא (פר' פדח) י"ח אדר תשס"ד

החברותא בטאנן פנימי לחברים גליון מס 222

פנינים יקרים

כי תשא את ראש בני ישראל לפקדיהם ונתנו איש כופר נפשו (ל', י"ב) - כי תבוא למנות איש ומנהיג לבני ישראל, תמנה רק את זה שמוכן לתת את עצמו ככופר נפש ולמסור נפשו בעד כלל ישראל. (אלשיך הק')
זה יתנו וכו' (ל', י"ג) פרש"י הראה לו כמין מטבע של אש. ע"כ, בשעת נתינת מעות יש לזכור כי המטבע דומה לאש, מה האש יכולה לשרוף ולהשמיד, מאידך יכולה גם לחמם ולהביא תועלת כך גם המטבע. אם נותנים אותה למטרה רצויה-צדקה וגמ"ח וכו'-הריהי מביאה תועלת מרובה, ואם נוהגים במטבע שלא כראוי הריהי עלולה לשרוף ולגרום נזקים.

מחצית השקל וכו' (ל', י"ג) איתא במסכת שקלים באדר באדר משמיעים על השקלים ועל הכלאים וכו'. הסמיכות בין מחצית השקל לכלאים רומזת כדלהלן: מחצית השקל רומזת שאדם לבדו אינו אלא חצי אדם וכדי להגיע לשלמות עליו לקיים את האחדות עם כלל ישראל. אך ישנם אנשים דלא מעליא שראוי להתרחק מהם, לכן התקינו להכריז ביחד עם ההוראה על השקל כסמל האחדות, שיש להזהר מכלאים כלומר מחברות מזיקה...

מחצית השקל (ל', י"ג) במדרש פליאה כתוב: הה"ד ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה, הענין הוא כי האות צדיק של תיבת מחצית הוא באמצע בין אותיות "חי" ובין אותיות "מת" הצדיק רומז על הצדקה, לכן אמר המדרש הה"ד ויעמוד היינו הצדיק עומד בין האות מת ובין האות חי ואז ותעצר המגפה, דהיינו אם יתן צדקה ינצל ממתה כמ"ש וצדקה תציל ממות.

ורחצו אהרן ובניו ממנו את ידיהם ואת רגליהם (ל', י"ג) מעגלה ערופה נלמד שרחיצת ידיים על העגלה לאמר שאין להם שום נגיעה וחלק במעשה זה, גם הכהן הוצרך לרחיצה היינו שיאסור ויבטל דעתו מפני רצון ה' שאינו עובד אלא מה שהשי"ת חפץ.

איש אשר יעשה כמה להרית בה ונכרת מעמיו (ל', י"ד) ... איש אשר יהא ריחו נודף שיצא עליו שם של חסיד הנקרא קטורת ואם כוונתו להרית בו כלומר שכוונתו לגאות והתנשאות - ונכרתה. (בעש"ט זיע"א)
ויצר אותו בחרט וכו' (ל"ב, ד) אמרו חז"ל לא היו ישראל ראויים לאותו מעשה רק שהיה כדי להורות תשובה לרבים ע"כ, אהרן הרגיש בדבר זה שנסיבה היא מאתו להורות תשובה. לזאת נאמר ויצר אותו בחרט לרמוז כי מכאן ילמדו לעשות תשובה וחרטה והשי"ת ימחול להם ...

סרו מהר מן הדרך (ל"ב, ה) - בכל העבירות דרוש זמן ניכר עד שעוברים על כל התורה, מן ההכרח שיעבור חג פסח כדי לעבור על איסור חמץ וכד', לעומת זאת בעבודה זרה נעשה הדבר בין רגע. בגלל רגע אחד של עבו"ז נקרא אדם כופר בכל התורה כולה, וזהו פירוש הכתוב סרו מהר מן הדרך אשר צויתם-במהירות רבה סרו מכל דרך התורה עקב מעשה העגל עבודה זרה...

אנא חטא העם הזה חטאה גדולה (ל"ב, י"א) משה רבנו בא להעתיך בעד בני ישראל ולבסוף הוא מגדיל את חטאתם? ברם, התנאי העיקרי לתשובה היא הכרת החטא, וזה מה שאמר משה לפני הקב"ה חטא העם הזה חטאה גדולה - הם מודים ומתוודים שחטאו חטאה גדולה ואינם מנסים לתרץ את עצמם ולכן ראויים הם למחילה גמורה.

ויתאבלו ולא שתו איש עדיו עליו (ל"ב, ד) - עיקר החטא היה מה שהלכו בעצבות, אחר החטא, ולא שמו אל לבם כי עוד הם חלק אלקי שהחטא אינו נוגע שם. וזהו ולא שתו איש עדיו עליו. היינו שלא שמו לבם לחלק הזה שהוא התכשים והקשום של ישראל ועל ידי זה התאבלו וחטאו...

ויקהל משה (ל"ה, א) פרש"י למחרת יום הכפורים, - לא רק בערב יום כיפור צריך כל אחד לפייס את חברו כי אם גם למחרת יום הקדוש יש להתקהל יחד ולחיות בשלום ובאחווה. (עוללות אפרים)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

222

שיחת הרא"ש ז"ע א סדרה שלישית פר' שאות תשל"א, נכתב ע"י הר"ם כפ' הבנות

כזהמות נדמו

הסטרא אחרא טומאת מצרים ושעבוד מצרים וכו', כל אלו חוברו יחדיו למצוקה הקשה של בני ישראל ובצורך להתמודד עד שהגיעו למצב של מנוחה ורגיעה ביכולת לנצל את מצרים לכוון המועיל שהוא התפארת של בני יעקב, הרי שהשם "ישראל" מסמל את העבודה העצמית של כל אחד ואחד והשם "יעקב" מסמל את העבודה נגד ההשפעה הסביבתית.

כאשר האדם מתמיד בהתמודדותו נגד השפעה הסביבתית שהוא בבחינת יעקב, זוכה להגיע למידה מסוימת של שלמות המאפשרת לראות את ענין ההתמודדות כספור ששייך לעבר. ואז בחינת יעקב מתחבר למידת התפארת שהוא מעין שלמות בדומה למלכות שהוא בחינת דוד המלך כנ"ל.

דרך העולם להיות בהתמודדות מתמדת בבחינת הבאים מצרימה. ורק יחידים זוכים לראות את ההתמודדות בלשון עבר (כלשון הכתוב איש וביתו באו). וזה בכח המאבק הקשה שהיה להם בהתמודדות נגד ההשפעה של הסביבה המוגדר בלשון מצרים. מתוך הכרה שנמצא בשיא השפלות הנקרא מצרים ומשם מתחזק באמונה הפשוטה ובהתבטלות אל ההשגחה הפרטית בורא ומנהיג המחדש בטובו בכל כל יום תמיד מעשה בראשית.

עבודת האדם במאבקו נגד ההשפעה הסביבתית קשה מאד כי בהיות האדם בתוך המאבק פנים ואחור הוא מגיע לתחושה של בדידות מוחלטת. האדם רואה את עצמו מנותק מהסביבה התומכת ואין לו דרך אחרת אלא לזעוק אל ה' ולהתחזק באמונה פשוטה, כמו שמצינו אצל דוד המלך ע"ה בשעה שהעמלקים פשטו על צקלג נוצר ניתוק מוחלט בין דוד המלך לאנשים שהתלוו אתו עד כי אמרו העם לסקול את דוד, ולדוד לא היה דרך אחרת אלא להתחזק בה'

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) בתורה כתוב בלשון הוה "הבאים" ולא בלשון עבר; ואלה שמות בני ישראל "אשר באו" מצרימה. זה שכתוב בלשון הוה בא ללמדנו יסוד חשוב בחיים.

דהנה הקב"ה ברא את האדם לעבוד את השי"ת מתוך המציאות העצמית שלו. ומאחר ומציאות האדם משתנה בכל הרף עין על כן מטרת ואופני העבודה משתנה בכל רגע ורגע. ולכן מן הראוי להיות כתוב בלשון הוה "הבאים" מצרימה. ומה שכתוב מצרימה בא להזכיר את מציאות האדם הנמצא בשיא השפלות הנקרא "מצרים" וממצב זה מתחלת עבודת האדם. וזהו ואלה שמות בני ישראל רמז לנפשות בני ישראל אשר כל אחד ואחד בפרט וכולנו ככלל נמצאים בהתמודדות מתמדת עם המצב הירוד והשפל הנקרא מצרים. ורק כאשר מגיעים אל השלמות או יש רגיעה ואז ניתן לראות את כל ענין ההתמודדות כספור ששייך לעבר, כמו שכתוב בהמשך דברי התורה את יעקב איש וביתו "באו", דהיינו שכולם באו לבחינת יעקב כשהוא בבחינת תפארת בדומה לבחינת מלכות שהוא בחינת דוד המלך ע"ה.

לפעמים נקראים בני ישראל בשם "ישראל", ולפעמים נקראים בשם "יעקב", בני ישראל נקראים על שם הצורך להתמודדות המתמדת בעבודת השי"ת בבחינת ישראל - ישר א-ל דהיינו להיות תמיד ישר אל השי"ת בהכרה ברורה שהכל מאתו יתברך שמו ושאין האדם מסוגל לעשות כלום בלתי עזרתו יתברך שמו. ובני יעקב נקראים בעיקר כאשר נמצאים במצב סביבתי קשה, דהיינו כשמוקפים מצוקות וקשיים סביבתיים המחייב אותם להתמודד בכל הרף עין נגד ההשפעה הסביבתית כמו בזמן שהיו בני ישראל במצרים מוקפים בהשפעות רבות של

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

222

האכילה! כך גם קורה אצל האדם הכרת האדנות באה מתוך ההכרה בצורך לצרכים הגשמיים. ולא בכדי להכחיש את המציאות הזאת, אדרבה על האדם להעמיק בהכרת המציאות האמיתי שלו שהוא קרוץ מחומר ושהוא דומה לבהמה ממש. ורק באופן זה יש הסכוי להתחבר לרבש"ע בורא העולמים ומנהיגן לקיים מה שכתוב: מבטן שאול שועתי (יונה ב, ג), גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך (תהלים קל"ט י').

בא וראה איך אבי האמונה אברהם אבינו ע"ה הגיע להשגה של אמונה בשכל ואמונה פשוטה. חז"ל מספרים כשיצא אברהם מהמערה ראה את השמש חשב שהוא האלהים ועבד אותו, בלילה שקע השמש ועלה האור של הירח החליף אברהם את עבודתו מהשמש אל הירח, ורק כאשר חזר השמש הבין אברהם שיש מנהיג לבירה ומאז קראהו "אדון" והתחזק באמונה במסירות נפש, מה הביא את אברהם להכרה שיש אלקים אם לא הנסיון להתחבר אליו מתוך מציאותו הגשמי. עוד ניתן להכיר איך שאברהם אבינו עלה והתעלה עד שהגיע למסירות נפש עצומה ולנכונות להקריב את בנו יחידו אשר אהב. ההתקדמות נמשכה שנים רבות מבין שלש כשהכיר אברהם את מציאות הבורא ודבק באמונה הפשוטה (עיין נדרים דף ל"ב) ובמעשה העקידה היה כבן 137 שנה, הרי שלא כל כך פשוט ולא כל כך מהר ניתן להשתחרר מהכרת השפלות העצמי שהאדם נמשל כבהמות נדמו. ורק דרך השפלות ניתן להגיע בהשגת המטרה בדבקות בורא.

מאברהם אבינו אנו למידין להלכה ולמעשה שרק מחמת הנכונות של אברהם אבינו להיות דומה לעפר ואפר הוא זה שהביא אותו להיות אבי האמונה. כמו כן נלמד מאברהם אבינו שההשגות לא מקבלים מיד אלא שיש להיות מוכן למאבק ממושך שנים על גבי שנים עד שנגיע למנוחה ולנחלה בעבודת השי"ת, וגם אז

אלקינו (עיין שמואל א' ל) ורק אחרי שהתחזק בה' היה דבר ה' אל דוד שיצליח במשימתו. כן ניתן לראות בהתמודדות של בחינת יעקב בהשפעה הסביבתית שהיה בבחינת מצרים שהוא יסוד הטומאה. כאשר ההשפעה הסביבתית הולכת וגוברת וכמעט שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה. כאשר הגיעו למצב הכל כך שפל לא היה להם דרך אחרת אלא לזעוק אל ה', כמו שכתוב (שמות ב כ"ג): ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו - ותעל שועתם אל האלקים וגו', ורק אחרי שזעקו מתוך המצוקה הקשה התחיל המהפך הגדול שהביא אתו את יציאת מצרים כהמשך דבר התורה (שם ג א): ומשה היה רועה את צאן יתרו.

הצורך לעבודה עצמית הן ברמה הנקרא ישראל והן ברמה הנקרא יעקב הן מה ששייך אל כל אחד ואחד כפרט והן מה ששייך לכל עם ישראל ככלל. כל אלו חוזרים על עצמם בכל דור ודור. תמיד נצטרך להתמודד בעבודה העצמית ותמיד נצטרך להתמודד נגד ההשפעה הסביבתית. איך ההתמודדות?

דוד המלך ממשיל את האדם לבהמה כמו שכתוב (תהלים מ"ט י"א): נמשל כבהמות נדמו, וכן אומרים בברכות השחר ומותר האדם מן הבהמה אין כי הכל הבל. הרי שאין כל הבדל בין אדם לבהמה לגבי השאיפה וההצטרפויות הגופניות. זה שיש לאדם שכל וכח הבחירה אינו מוסיף לאדם אלא בכדי שייכר שהוא בהמה השואף לכל מיני דברים גשמיים. האדם בהכרת הבהמיות שלו הוא נבדל מהבהמה שאינה מכירה שהיא בהמה מחמת שאין בה כח השכל והבחירה, לעומת זאת יש בכח האדם להכיר שהוא בהמה, אבל לא להיות במצב של בהמה אין זה דבר פשוט. אם כן כמו שהבהמה מחוברת לבריאה דרך הצד הגשמי שבו כמו שכתוב (ישעיה א ג) ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, איך מכיר השור את האדון שלו? דרך

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשך מעמ' קודם

222

אברהם ואמר לו אל תשלח ידך אל הנער לשחטו. וכאשר בקש אברהם להוציא מיצחק מעט דם וזכר להקרבה, אמר לו המלאך אל תעש לו מאומה. שאל אברהם את הקב"ה איך יתכן שפעם אומרים לשחוט ופעם אומרים לי לא לשחוט, ענה לו הקב"ה כלום לשחטו אמרתי לך להעלותו אמרתי לך תעלהו ותורידהו (עיי' רש"י שם) מזה הסיק אברהם את המסקנה שהוא מהתכונות שלו לא יצא ואם מילדות היה קשור לעבודה זרה ולשפיכת דם. גם כעת מצד הראיה השטחית ממשיך להמשך אחר טבעיותו ורק הקב"ה ברוב רחמיו מעלה אותו מדרגה לדרגה. מזה למידין שבני אדם לא משתנין במהותן כך שבכל יום בכל עת ובכל שעה עליו להתמודד בינו לבין עצמו על פי הסיבות המסובבות אותו בכל שעה. וכן להתמודד נגד ההשפעה הסביבתית מתוך התבוננות שכלית בהכרה שנמשל כבהמות נדמו וכל ההתקדמות אינה אלא מציאות ה' יתברך.

(מאמץ בא א"ה).

בכח הפעלת השכל להבין ש"נמשל כבהמות נדמו". ושלל יעלה על דעת האדם שאכן במרוצת השנים עולה ומתעלה ממדרגת בהמה להיות דומה למלאכים במדרגת אדם. אלא שעליו להעמיק חשוב על מנת לראות שהאדם אינו משתנה כלל, ורק הקב"ה מסובב כל הסיבות הוא זה שמשנה את מצבי האדם בכל הרף עין (כמו שנאמר לעיל על הפסוק הבאים מצרימה ולא אשר באו מצרימה - ע"ש). ועיקר הפעלת שכלו של האדם הוא להכיר בבירור שנמשל לבהמות נדמו.

הרא"ש הרחיב את הדבור בענין נסיון העקידה, בדבריו תיאר את השתלשלות נסיון העקידה, כדלהלן: הקב"ה מנסה את אברהם במעשה העקידה ואומר לו קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק ולך אל ארץ המוריה והעלהו שם לעולה וכו'. אברהם אבינו הבין מתוך דברי ה' הנ"ל שעליו להעלות את יצחק בנו על המזבח ולהקריבו קרבן לה'. כאשר לקח אברהם את בנו יצא יד מן השמים אחז בידו של

שהשמחה במעונם

הר"ר מרדכי קורנפלד ומשפ' לנישואי הבן
הר"ר צבי מנחם ראנד ומשפ' לנישואי הבת
הר"ר שמעון קורנפלד לנישואיו
הר"ר שמואל יעקובסון ומשפ' לנישואי הבן
הר"ר דוד משה יעקובסון לנישואיו
הר"ר אלימלך וסרמן ומשפ' לנישואי הבת, נכדת מו"ר הרא"ש זצ"ל.
הר"ר בנימין כץ ומשפ' לנישואי הבן
הר"ר אברהם חיים כץ לנישואיו
הר"ר יעקב קרליץ ומשפ' להולדת הנכד
משפ' קוריץ לאירוסיו הבן אברהם הי"ו

ח"ל ע"י

משרכת החברותא
רח' שניי 3

02 - 5829688 ☎

02 - 5325477 פקס

ת.ד. 5080

ירושלים 91050

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

